

De schoonheid van verschil.

De strijd rondom gender complementariteit.

Paulien G. Zeeman-Lens

Het al of niet gelijkwaardig zijn van de vrouw aan de man is door alle eeuwen heen een veelbesproken onderwerp en was met name in de vorige eeuw brandpunt van veel theologische debatten, vooral in relatie tot de positie en de rol van de vrouw. In de geschiedenis van de westerse filosofie blijkt dat mannelijke superioriteit merendeels norm was. In dit artikel betoog ik dat wanneer ofwel het aspect van gelijkwaardigheid, ofwel het aspect van verschil tussen mannen en vrouwen veronachtzaamd wordt, de balans in de man-vrouw relatie verloren gaat. In beide gevallen heeft dit ernstige gevolgen voor het wezen van de vrouw. Pas recentelijk zijn diepgaande veranderingen ingezet ten gunste van gelijkwaardigheid van de vrouw in alle opzichten. In een groeiend aantal denominaties werden in de vorige eeuw enkele of alle ambten opengesteld voor de vrouw. In andere kerken waar dit niet het geval is, wordt de spanning rond dit vraagstuk steeds groter.

Juist in de evangelische beweging in welks ontstaan aandacht voor de Heilige Geest belangrijk was ten behoeve van de actieve betrokkenheid van de vrouw in kerk en samenleving, speelt zich al enkele decennia een fel debat af over de positie van de vrouw. Twee stromingen die momenteel tegenover elkaar staan met betrekking tot de rol en functie van de vrouw zijn het 'subordinatisme' of 'complementarisme' en het 'egalitarisme'. De complementaire leer is van invloed in een groot deel van de evangelische, charismatische en pentecostale gemeenschap in de V.S. en daarmee ook in deze stromingen wereldwijd.¹ De leer legt verband tussen de Triniteit en de man-vrouw relatie en betoogt dat de subordinatie-verhouding van de Zoon ten opzichte van de Vader als paradigma dient voor de ondergeschiktheid van vrouwen ten opzichte van mannen. Dat heeft zijn weerslag op vrouwen en raakt hun functioneren en zelfbeeld. Dit blijkt o.a. uit het feit dat in 2012 het boek van Rachel Held Evans *'A Year of Biblical Womanhood'* een New York Times bestseller werd in de V.S.² Evans stelt zichzelf de vraag 'wat God van vrouwen verwacht' en beschrijft de spagaat waarin zij zich als 'evangelical' bevindt tussen gelijkwaardigheid en de leer van specifieke rollen voor 'de bijbelse vrouw'.³ Ook in Nederland worden we met gedachten geconfronteerd over wat 'bijbelse mannelijkheid' is. Zo stelt David Pawson, geliefd bijbelleraar en spreker op de Opwekkingconferenties, dat 'leiderschap mannelijk' is.⁴ Zelfs in deze tijd van ongekende vrijheid en gelijkwaardigheid van de vrouw dreigt zo de ruimte die vrouwen kregen hun ontnomen te worden. Opnieuw blijkt dat het verschil tussen man en vrouw in het nadeel voor de vrouw wordt uitgelegd. Het is daarom van belang kennis te nemen van

---

¹ Het is een belangrijk onderwerp in Wayne Grudem's *'Systematic Theology'* (waarvan 600.000 boeken uitgegeven werden), wat een standaardwerk is in deze kringen. Grudem, Wayne, 1994, *Systematic Theology*, Leicester Engeland: Intervarsity Press.

² Evans, Rachel (2012) *A Year of Biblical Womanhood*, Nashville: Thomas Nelson.

³ Eind dit jaar zal dit boek in het Nederlands uitgegeven worden. Jongbloed B.V.

⁴ Pawson, David (1988) schreef het gelijknamige boek: *Leadership is Male*. Terra Nova Publications

de argumenten en de juiste opvattingen te blijven verdedigen zodat de kerk niet opnieuw een kans mist om de vrouw recht te doen. Het begrip 'integrale complementariteit' blijkt hierbij van grote waarde te zijn.

Inleiding:

In het kader van de master opleiding filosofie onderzocht ik de vraag wat het theoretische fundament is (geweest) voor de overtuiging dat het mannelijke superieur is en of er een alternatieve theorie mogelijk is vanuit de bijdragen van de filosofie en theologie, waarin gelijkwaardigheid en differentie naast elkaar kunnen bestaan in de man-vrouw relatie.⁵ In het eerste deel van dit artikel verhelder ik welke argumenten aangevoerd werden voor mannelijke superioriteit en hoe deze in stand gehouden werden en andere posities blokkeren. 'Integrale gender complementariteit' beschrijft de man-vrouwrelatie waarin gelijkwaardigheid en verschil bij elkaar gehouden worden en deze balans blijkt noodzakelijk voor een vruchtbare relatie.

In het tweede deel kijk ik beknopt naar de invloed die het evangelie heeft gehad op de man-vrouw relatie en wat de rol van de Reformatie en de evangelische beweging is geweest. De twintigste eeuw wordt wel de 'eeuw van de Heilige Geest' genoemd. Er blijkt een verband te liggen tussen de aandacht voor de Heilige Geest, en de ruimte die ontstaat voor de vrouw om te kunnen functioneren.

In deel drie wordt de theologie van subordinatianisme toegelicht waarin hiërarchie en subordinatie in de Triniteit voorbeeld zijn voor de man-vrouwrelatie. Dit heeft overeenkomsten met de leer van de Scheppingsorde maar is anders gebaseerd, met grotere gevolgen voor de man-vrouwrelatie en het beeld van God. In het vierde deel wordt betoogd hoe de Triniteit als beeld dient voor wederkerige onderdanigheid, van het samengaan van gelijkwaardigheid en verschil; wat in de man-vrouwrelatie weerspiegeld wordt.

---

⁵ Zeeman-Lens, Paulien G. Thesis *'The Beauty of Difference'*, (2012)- op te vragen via: paulien@zeeman-lens.nl.